

Iets moet dus leiden tot iets!

Een karaktereigenschap leidt tot een eindsituatie. Jaloezie leidt tot de dood (*Othello*). Familieliefde leidt tot immoraliteit (*The Godfather*).

Michael Corleone en Kate Adams

Een premisse sluit dus aan bij een karaktereigenschap die met name de hoofdpersoon betreft. Omdat de hoofdpersoon deze karaktereigenschap in zo hoge mate heeft, zet hij het verhaal in beweging en blijft hij dit tot het eind aan toe in beweging houden. Othello was niet zomaar jaloers, maar vreselijk jaloers. Michael Corleone hield niet gewoon van zijn familie, maar zielsveel.

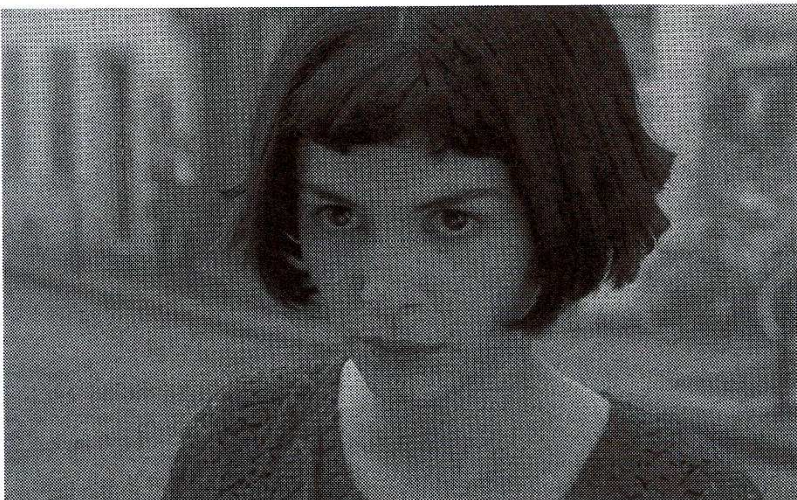
Als je een goede premisse hebt, weet je al heel veel over je verhaal. Je kent dan de hoofdpersoon en zijn belangrijkste karaktereigenschap. Ook weet je de eindsituatie van je verhaal. Omdat je de eindsituatie weet en het zaak is de spanningsboog van de film zo groot mogelijk te maken, weet je dan automatisch ook de beginsituatie van je film. Deze moet namelijk zo ver als mogelijk van de eindsituatie verwijderd zijn. Als de eindsituatie van een verhaal de dood is, moet de beginsituatie per definitie zeer levendig zijn. Als in de eindsituatie iemand een godfather is geworden moet hij in de openingssequentie van de film zo ver mogelijk van deze positie binnen zijn familie verwijderd zijn. Michael Corleone wordt niet voor niets geïntroduceerd als een braaf burgermannetje met een niet-Italiaans vriendinnetje. Maar wel heeft hij al veel familieliefde om de premisse "Familieliefde leidt tot immoraliteit" te kunnen waarmaken. Die familieliefde dwingt hem steeds meer om beslissingen te nemen die indruisen tegen de moraliteit. Totdat hij aan het eind van de film zelf een – immorele - godfather is geworden. En zo gauw de premisse daarmee dan waargemaakt is, is de film ook meteen af, valt er verder niets meer te vertellen.

Bij de korte film *De Plasticverzamelaar* lukte het in eerste instantie niet om tot een bruikbare premisse te komen. Het verhaal rammelde en voelde 'niet af'. Op dat moment was de oude wijze Ravi in onze ogen nog de hoofdpersoon.

Deze man is echter van begin tot eind wijs en in staat om zijn oordeel uit te stellen, waardoor hij als personage geen ontwikkeling doormaakt. Pas toen wij het hoofdpersoon-schap naar zijn zoon Sahir verlegden, diende zich ook vrij snel al een bruikbare premisse aan. Sahir wordt namelijk voortdurend uitgedaagd om het geloof in zijn vader te verliezen en zich bij de massa aan te sluiten. Als hij volhardt in het volgen van zijn vader is hij uiteindelijk in staat om zelf een volwassen en wijs man te worden, getuige zijn verschil in houding tijdens de file in de openingssequentie en de file in de eindsequentie. De premisse van De Plasticverzamelaar wordt daarmee iets als "Liefde voor de vader leidt tot vaderlijke wijsheid", een premisse die ten grondslag ligt aan veel vader-zoon verhoudingen.

Als de karaktereigenschap van de hoofdpersoon nadrukkelijk negatief is, liefdeloos, onverschillig, egoïstisch of egocentrisch, kan het ook zo zijn dat deze de hoofdpersoon door een verhaal heenvoert tot aan de crisis. Dan beseft de hoofdpersoon dat hij of zij in zijn of haar diepste wezen zal moeten veranderen om zijn of haar dramatische doel – alsnog - te verwezenlijken. Hetgeen vervolgens gebeurt, waardoor het verhaal zich alsnog tot een einde afwikkelt.

Zo leidt het gebrek aan eigenliefde van de hoofdpersoon uit de film Amélie ertoe dat ze tegen het einde van de film erachter komt, dat het niet lukt om ook anderen langdurig gelukkig te maken. Dat is de crisis van deze film. Dan

besluit ze te veranderen door de liefde alsnog in haar leven toe te laten. Waardoor ze er uiteindelijk toch in slaagt om ook de mensen in haar omgeving en vervolgens in bijna heel Parijs gelukkig te maken.

Amélie (2001), Jean-Pierre Jeunet

Bij documentaire wordt meestal niet met een premisse gewerkt, maar veeleer met een Centrale vraag. Dat heeft er o.a. mee te maken dat bij een documentaire de afloop van de verhaallijn nog niet van tevoren vaststaat maar gaande het opnameproces pas duidelijk wordt. Dus ook bij *Houdoe, luchtreiziger!* hanteerden wij een centrale vraag, namelijk 'Zal de lijdzaamheid van de oude Ad tot zijn uitsluiting leiden?'. Een goede centrale vraag sluit bij voorkeur aan bij de – dramatische - intereresselijijn van de documentaire en niet bij de informatielijn. Als de Godfather een documentaire geweest was, zou de centrale vraag dus ongeveer hebben geluid als: Zal de familieliefde van Michael ertoe leiden dat hijzelf een godfather zonder moraliteit wordt? De centrale vraag is dus vaak een aan de interesse-lijn gekoppelde en vervolgens naar een vraag vertaalde premisse.

Samenvatting: Een premisse wordt gebruikt bij fictie: een karaktereigenschap van de hoofdpersoon leidt tot een eindsituatie. Als de karaktereigenschap negatief is kan deze ook leiden tot een crisis waarna de hoofdpersoon zich alsnog verbetert. In een centrale vraag die bij een documentaire wordt gebruikt vraagt de maker zich af of een karaktereigenschap van de hoofdpersoon inderdaad tot een bepaalde eindsituatie of crisis zal leiden.

Praktijk: Vraag je voortdurend af, wat is ook alweer je premisse of centrale vraag, en is hetgeen je in je scenario schrijft daar nog steeds een uitwerking van. Mocht dat niet zo zijn, stop dan veel energie in het herformuleren van je premisse of centrale vraag of het herschrijven van je scenario. Dit is misschien wel de belangrijkste tip van dit hele boek.